

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 7 april 2020

Portefeuillehouder(s) : Wethouder De Weger

Portefeuille(s) : Ruimtelijke ordening

Contactpersoon : E. Tselekis

Tel.nr. : 8598

E-mailadres : tselekis.e@woerden.nl

Onderwerp:

kader voor participatie

Kennisnemen van:

Uitgangspunten en totstandkomingsproces van het participatiekader.

Inleiding:

In deze raadsinformatiebrieft wordt u geïnformeerd over de uitgangspunten en het totstandkomingsproces van het algemene kader voor participatie. Aanleiding voor dit participatiekader is meerledig. Ten eerste wil uw raad duidelijke richtlijnen ontwikkelen op het gebied van participatie, zodat zowel voor gemeente als voor inwoners en participanten, helder is wat de verwachtingen zijn en de bedoeling is. In toenemende mate is participatie van belang bij beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering. Dit vanwege de ontwikkelingen in de samenleving, waarin zeggenschap over de eigen leefomgeving belangrijk wordt gevonden. Maar ook vanwege de meervoudige aard van de opgaven, waarbij meerdere partijen, en niet alleen de gemeente, betrokken zijn. Daarnaast vraagt de toekomstige Omgevingswet van gemeenten om kaders en uitgangspunten op te stellen voor participatie, waarbij het duidelijk is voor initiatiefnemers wat er van hen wordt verwacht op dit aspect. Een derde aanleiding vormt de huidige diversiteit in vormen van participatie die worden gehanteerd door de gemeente in projecten en beleidsvorming.

Kernboodschap:

Het college van B&W bereidt de totstandkoming van een kader voor participatie voor. In dit kader worden zes aspecten uitgewerkt:

- 1) De uitgangspunten waaraan participatieprocessen van de gemeente Woerden voldoen;
- 2) Een afwegingskader voor het bepalen van het type participatieproces, zodat de participatie aansluit bij de specifieke opgave;
- 3) De verhouding tussen college en raad tijdens een participatieproces;
- 4) De kaders ten aanzien van participatie door initiatiefnemers;
- 5) De wijze waarop de raad wordt geïnformeerd of wordt betrokken;
- 6) De manier waarop we monitoren, leren en ontwikkelen als organisatie en bestuur over onze participatieprocessen.

Naar verwachting zal dit kader begin derde kwartaal 2020 gereed zijn voor besluitvorming in de raad. Voor de totstandkoming wordt de raad betrokken en geconsulteerd. Waar mogelijk wordt hierbij in dit

totstandkomingsproces synergie gezocht met de voorbereiding van de Omgevingswet (werk met werk maken).

Nadere toelichting op de onderdelen van het participatiekader op hoofdlijnen

Algemeen

Het kader voor participatie wordt vastgesteld door de raad en is daarmee kaderstellend voor de manier waarop de gemeente Woerden participatie organiseert en betreft in het besluitvormingsproces voor haar beleid en uitvoering. Het algemene kader kan een nadere uitwerking krijgen in beleid-specifieke plannen zoals bijvoorbeeld het toekomstige omgevingsplan (Omgevingswet).

Ad 1. De uitgangspunten waaraan participatieprocessen van de gemeente Woerden voldoen

In de paragraaf uitgangspunten worden de algemene aspecten benoemd die te alle tijde van toepassing zijn op participatie. Als voorbeeld kan genoemd worden dat participatie een van de onderdelen is om tot een goede besluitvorming te komen door het college of de raad. En dat de beoogde doelen van participatie altijd vooraf geformuleerd worden zodat voor alle betrokkenen helder is wat er met de participatie binnen het totale planvormingsproces beoogd wordt. De raad is in dit beginstadium ook in de gelegenheid om mee te denken over het participatieproces. Andere voorbeelden zijn dat er aan het begin van een project of een beleidsplan een analyse gemaakt dient te worden van de betrokkenen en belanghebbenden, zodat deze tijdig geïnformeerd of nader betrokken kunnen worden in het proces. Dit geldt ook voor de raad zelf.

Ad 2. Een afwegingskader voor het bepalen van het type participatieproces, zodat de participatievorm en de betrokkenheid van de raad aansluit bij de specifieke opgave

Met een afwegingskader wordt een handvat aangereikt aan raad, college en organisatie om aan het begin van een opgave, project, of beleidsproces, een afweging te maken welke vorm van participatie passend is bij de opgave. Dit hangt af van de rol die de gemeente heeft in de opgave, maar ook van de mate van complexiteit, of doorlooptijd. Dit leidt tot ontwerpkeuzes voor participatie, die gaan over meer of minder zeggenschap voor participanten, participatie al vanaf het eerste begin, of vanaf een ontwerpplan en participatie voor het geheel van de samenleving of voor een deel.

Ad 3. De verhouding tussen college en raad tijdens een participatieproces

In deze paragraaf worden richtlijnen gegeven in welke fase van een besluitvormingsproces de raad betrokken is bij het aspect participatie en in welke situaties de raad besluitvorming en participatie geheel of gedeeltelijk overlaat aan het college. Deze paragraaf heeft tevens de mogelijkheid voor het positioneren van de verhoudingen tussen college en vertegenwoordigende organen zoals de wijk- en dorpsplatforms.

Ad 4. De kaders ten aanzien van participatie door initiatiefnemers

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet komt er meer ruimte voor initiatiefnemers, variërend van individuele burgers, burgercollectieven, ondernemers en projectontwikkelaars. Van deze initiatiefnemers wordt verwacht dat zij de omgeving en belanghebbenden betrekken bij hun initiatief. Welke richtlijnen en vereisten de gemeente hieraan stelt, wordt mede onderdeel van de beoordeling van de Omgevingsvergunning. Een participatieparagraaf wordt daarmee ook onderdeel van het toekomstige omgevingsplan. Het algemene raads-kader voor participatie biedt een overkoepelend kader voor richtlijnen en eventuele vereisten waaraan initiatiefnemers zich moeten houden. Dit kader krijgt het karakter van een verordening. Zo stuurt de raad op een transparant democratisch speelveld waarin er voor iedere inwoner en iedere initiatiefnemer houvast is op het gebied van participatie, ook als de gemeente geen initiatiefnemer is.

Ad 5. De wijze waarop de raad wordt geïnformeerd of wordt betrokken

Afhankelijk van de mate van betrokkenheid van de raad (zie ad 3) is de raad meer of minder actief geïnformeerd over participatieprocessen die gaande zijn. Uw raad heeft aangegeven op de hoogte te willen zijn van de diverse activiteiten die gaande zijn, om op basis hiervan ook een inschatting te kunnen maken of de samenleving voldoende in (kwantitatieve en kwalitatieve zin) wordt betrokken en wordt geïnformeerd bij en over gemeentelijke ontwikkelingen. De participatie-activiteiten zullen in de vorm van een participatiekalender worden gepresenteerd. Hierin komt een overzicht van alle momenten waarop participatie plaatsvindt. Dit is in ontwikkeling, er wordt zowel gekeken naar inhoud (wat zou hier in moeten staan per event) als naar vorm (techniek). Daarnaast wordt gedacht aan een jaarlijkse participatiebrief (vergelijkbaar met de woonbrief). Deze brief kan een overzicht schetsen van wat er gespeeld heeft op het

gebied van participatie in het afgelopen jaar en van geplande (grote) participatietrajecten het volgende jaar. Deze brief kan inzicht geven in de activiteiten, betrokken stakeholders en effecten/resultaten van participatie. Tenslotte is er in de brief ruimte voor reflectie: wat werkte wel en niet en wat leren we daarvan? Daarmee is de participatiebrief gericht aan raad, college én organisatie. Het is dus ook een moment van wederzijdse uitwisseling. De participatiebrief kan mogelijk als alternatief dienen voor paragraaf 5 van de begroting.

Ad 6. De manier waarop we monitoren, leren en ontwikkelen als organisatie en bestuur over onze participatieprocessen.

Participatie is een relatief nieuwe professie, waar iedere gemeente mee te maken heeft en waaraan steeds meer gewicht wordt toegekend. Bijna iedereen die betrokken is bij de gemeente Woerden heeft wel eens te maken gehad met participatie, variërend van grote maatschappelijke debatten tot aan een klein project. En iedereen vindt er ook wat van. Participatieprocessen maken indruk, omdat het gaat om mensen, emoties en belangen. Het is spannend, eng, of juist enerverend en een must. De één vindt het een recept voor gedoe, terwijl de ander het een recept voor succes zal vinden. Het is geen van allen waar, mits er niet van te voren goed wordt nagedacht over wat je wilt bereiken met participatie en welke vorm, en welke vaardigheden daar bij passen. De kunst is om de goede weg te vinden die past bij de gemeente en bij haar samenleving. Dat vraagt dus om goed te kijken en luisteren naar onszelf, en naar onze inwoners, om op basis hiervan het eerste kader voor participatie vorm te geven. Dit kader zal helpen om de kwaliteit van de participatieprocessen te vergroten, en daarmee helpen om de besluitvorming over opgaven, projecten en beleidsprocessen te verbeteren. Bij het gebruiken van het kader zullen er veel nieuwe inzichten ontstaan over wat werkt en wat niet goed werkt voor de gemeente Woerden en voor de inwoners. Deze inzichten zijn waardevolle bouwstenen voor regelmatige verbetering van het algemene raads kader voor participatie en de specifieke beleidskaders in het fysieke-economische en het sociale domein. Daarom besteedt het kader expliciet aandacht aan de wijze waarop we deze inzichten kunnen ophalen, vastleggen en delen. Bijvoorbeeld door afspraken te maken over de wijze van evaluatie, over de borging van de kennis in de organisatie en over een participatiebrief (ad 5).

Processtappen op hoofdlijnen

1. Verkennende themabijeenkomst participatie

De raads kaders komen vooral voort uit de wensen en keuzes van de raad. Daarom stellen we voor dit gesprek raadsbreed te trekken en een interactieve themabijeenkomst over het onderwerp te agenderen waarin de raad gezamenlijk richting kan geven aan de gewenste kaders. Dit wordt ambtelijk begeleid in samenwerking met de griffie. Het moment hiervoor wordt nog nader bepaald, vanwege corona. Mogelijk volgt een invulling van het programma hiervan op alternatieve wijze.

2. Consultatie wijk- en dorpsplatforms

Om de ervaringen en de behoefte in de samenleving over participatie te peilen worden de wijk- en dorpsplatforms benaderd voor een verkennend gesprek. Dit wordt ambtelijk begeleid.

3. Consultatie college en ambtelijke organisatie

Om de ervaringen en de behoefte in de samenleving over participatie te peilen worden zowel college als een vertegenwoordiging uit de ambtelijke organisatie uitgenodigd voor gesprek. Deze gesprekken wordt ambtelijk begeleid.

4. De Quick Scan Lokale Democratie

De Quick Scan Lokale Democratie is een online vragenlijst voor inwoners, raadsleden, collegeleden en ambtenaren waarin zij hun tevredenheid over de lokale democratie in Woerden aan kunnen geven. De quick scan vraagt bijvoorbeeld of de gemeente haar inwoners voldoende betreft bij de planvorming, of inwoners vertrouwen hebben in het gemeentebestuur en op welke wijze inwoners de communicatie van de gemeente zouden willen verbeteren. Deze quick scan wordt in Woerden uitgezet onder begeleiding van de griffie. Het moment hiervoor is nog onderwerp van nadere uitwerking vanwege corona.

5. Concept raads kader bespreken in themabijeenkomst

Op basis van de eerste themabijeenkomst en consultatie van de wijkplatforms stelt het college een concept raads kader op. Dit raads kader zal besproken worden met de raad, in een tweede interactieve themabijeenkomst. Aan de hand van casussen zal het concept raads kader belicht worden. Deze bijeenkomst is beoogd in juni 2020. Dit wordt ambtelijk begeleid in samenwerking met de griffie.

6. *Vorbereiding college en vaststelling raad*

Op basis van de uitkomsten van de tweede themabijeenkomst wordt een definitief voorstel voorbereid door het college. Een definitief voorstel zal in september of oktober 2020 gereed zijn.

Financiën:

De kosten voor opstellen van een participatiekader vallen binnen de bestaande middelen die beschikbaar zijn voor de voorbereiding op de Omgevingswet en voor communicatie voor college en raad.

Vervolg:

De eerste stap is een verkennende werkbijeenkomst met de raad. Deze was gepland medio april 2020. Door de omstandigheden vanwege corona wordt deze opnieuw gepland, mogelijk met een alternatieve invulling van het programma. Voor de verdere vervolgstappen wordt verwezen naar de tekst onder de kernboodschap.

Bijlagen:

-

Secretaris

M.H.J. van
Kruijsbergen

Burgemeester

V.J.H. Molkenboer